

A kormányrendelet a vadgazdálkodás egységes irányítását az Országos Erdészeti Főigazgatóság vezetőjére ruházta, aki ezt az Országos Vadgazdálkodási és Vadászati Tanács által megállapított irányelvek alapján gyakorolja.

A kormányrendeletben adott felhatalmazás alapján az OEF vezetője a korszerű követelményeknek megfelelően szabályozta 1963-ban az erdőgazdaságok és állami vadgazdaságok vadgazdálkodását, valamint a vadásztársaságok szakmai irányítását, amelyben a szakszerűség biztosítása érdekében az állami erdőgazdaságok fontos szerepet kaptak. A vadásztársaságok vadgazdálkodási színvonalának emelése érdekében alapította 1963-ban az OEF vezetője a „Nimród”-vándorserleget, amit évente a legjobban vadgazdálkodó társaság nyer el.

A törvény végrehajtása érdekében tartotta meg 1964. március hó 24-én fontos tanácskozást az Országos Vadgazdálkodási Értekezlet, amely állást foglalt a vadgazdálkodás alapjait jelentő kérdések elfogadását illetően, az egységes állományfelmérési, mennyiségi és minőségi becslési program megvalósításában, a vadgazdálkodás üzemtervekre alapozásában, a fejlesztési célok megvalósításánál a gazdálkodás mérlegének megteremtésében és messzemenő figyelembevételében. Állást foglalt az értekezlet a korszerű gazdálkodási elvek megvalósítása mellett, ami a táji vadgazdálkodásban jut kifejezésre, vagyis a területi adottságok, az erdő- és mezőgazdaság feladatai, a területen élő vad minősége és kultúrértéke kell, hogy meghatározó legyen a fenntartható vadlétszám megállapításában, illetve a tenyésztendő vadfajták meghatározásában. Fontos döntés született az apróvadgazdálkodás megfelelő fejlesztése, elsősorban a fogoly- és fácsantenyésztés megvalósítása érdekében mind az állami, mind a bérbeadott vadászterületeken.

A megjelölt célkitűzések végrehajtása egyet jelent a vadgazdálkodás népgazdaságban elfoglalt helyének megszilárdításával, a magyar vadászat hírnevének további erősítésével.

Az erdőgazdálkodás és faipar munkaerőhelyezete

TÓTH ÖDÖN

Az Országos Erdészeti Főigazgatóság 1954. évi létrehozásával az erdőgazdaságok, fűrész- és lemezipari vállalatok nagyobb szervezeti változásai befejeződtek. Az 1954—64-es évtizedet már nem az egységek kialakításának problémái jellemzik, hanem a gazdálkodás megerősödése, a műszaki fejlesztés stb.

Az erdőgazdaságok szervezetének alakulására, illetve a bővülő erdőgazdálkodási feladatoknak megfelelő munkakörök kialakítására nagy hatással volt az 1040/1954. sz. erdőfejlesztési minisztertanácsi határozat. A fejlődés egyik állomását jelzi a 4/1959. (Erd. É. 6.) OEF sz. utasítással kiadott erdőgazdasági ügyrend, amely, a vezetőket is beleértve 62-féle alkalmazotti munkakört határozott meg az erdőgazdaságoknál és 9-félét az erdészeteknél. Az elkövetkező években a feladatkörök tovább differenciálódtak, s jelenleg 40-féle műszaki állománycsoportba tartozó munkakör, 31 adminisztratív jellegű munkakör és mintegy 10-féle kisegítő állománycsoportbeli dolgozó van az erdőgazdaságoknál. A vállalatoknál ilyen értelemben nem alakult ki egységes munkaköri jegyzék, mivel ezeknek az ügyrendjeit jellegüknek megfelelően egyedileg állítják össze és hagyják jóvá.

Általában nőtt a dolgozók létszáma, ez azonban nem egyenletes és nem arányos a feladatokkal. Évről évre több m³ fát termelünk ki és belterjesebbé válik az erdőgazdálkodás, ezzel együtt a műszaki fejlődés és a szervezés is javul.

Dolgozók létszámának alakulása az erdőgazdaságban

Meg- nevezés	1954.	1955.	1956.	1957.	1958.	1958.	1960.	1961.	1962.	1963.
Dolgozók összesen	47 227	48 240	47 152	48 624	50 725	52 070	53 975	52 023	51 923	52 311
Ebből összes munkás	39 483	40 687	40 126	40 402	42 452	43 538	45 221	43 422	43 292	43 564
Állandó munkás			11 000			13 153	16 427	18 250	18 183	19 737
Műsz. alk.	4 858	4 688	3 785	4 892	4 995	5 132	5 240	5 240	5 283	5 316
Adm. alk.	1 589	1 517	1 437	1 539	1 540	1 585	1 659	1 603	1 647	1 763
Kisegítők	1 297	1 348	1 804	1 791	1 738	1 815	1 835	1 758	1 701	1 668

A fakitermelés a legutóbbi években ugyanazon az indexponton áll, mint a globális dolgozói létszám, ugyanakkor azonban az erdősítés és a csemetermelés mennyiségi változása kedvezőten a létszámemelkedéshez viszonyítva. Ha ugyanezeket a mutatókat az ágazatonként felhasznált létszámmal adnánk meg, akkor a fakitermelésben évről évre lényegesen javuló mutatót kapnánk, s kiderülne, hogy állandóan csökkenő munkáslétszámmal évről-évre nagyobb mennyiségű fatömeget termelünk ki, viszont az erdőművelési jellegű munkák a növekedő munkaigényesség és időjárás miatt alakultak kedvezőtlenebb termelékenységgel.

Valamely szervezet tevékenységének eredményessége sok körülménytől függ. Ezek között meg kell említeni a szervezet összetételét. Általában megállapítható, hogy a dolgozók szakképzettségi aránya és iskolai végzettségük az elmúlt tíz év alatt állandóan javult. 1954-ben vezetői munkakörben viszonylag kevés okleveles szakember volt. Ma már 29 erdőigazgató közül 6 erdőmérnök van, a főmérnökök mind okl. erdőmérnökök, az erdőgazdaságok csoportvezetői közül az erdőművelésiek mind erdőmérnökök, a többiek javarésze mérnök, az erdészvezetők 41%-a mérnök, a 16/1962. OEF sz. utasítással előírt mérnöki állás-helyek 42%-a erdőmérnökkel, 2,5%-a egyéb mérnökkel van betöltve. 1760 iskolát végzett, vizsgázott és bizonyítvánnyal rendelkező univerzális szakmunkásunk van. Az erdőgazdaságoknál más szakmabeli szakmunkások száma 1400 fő. Az összes erdőmérnökök száma 627, egyéb mérnök 60 fő. A technikusok száma 608 fő, a szakképzett erdészeké pedig 2950 fő.

Egy mérnökre esik 1822 ha, egy erdészre 336 ha és egy munkásra 40 ha erdő. Az összes munkások 36%-a az erdőművelésben, 28%-a a fahasználatban, 6%-a a csemetermelésben van foglalkoztatva. A női munkások arányszáma 25 és 35% között mozog. Az összes munkások 15%-a a 40—50 éves korosztályba tartozik, 24%-a a 27—40 éves. A munkacsúcs áprilisban van és az éves átlagnál nagyobb létszámot májustól augusztusig foglalkoztatnak. Az állandó munkások optimális létszámát 30 és 70% között tartjuk helyesnek kialakítani.

A faipari szervezetben a dolgozói létszám az 1954. és 1963. év között az alábbiak szerint alakult.

Faipari dolgozók létszámának alakulása

	1954.	1955.	1956.	1957.	1958.	1959.	1960.	1961.	1962.	1963.
Munkások	4915	4844	5084	5467	5917	6640	7559	8197	8775	9148
Műsz. alk.	504	515	513	482	517	567	589	590	575	566
Adminisztratív .	581	475	461	424	464	502	534	567	590	625

Az ipari vállalatoknál a munkások összetétele más jellegű, mint az erdőgazdaságoknál. Itt általában csak állandó munkások vannak, idény és alkalmi munkást nem foglalkoztatnak. Ezen belül azonban vannak szakmunkások — amely kategóriában ugyancsak megkülönböztetünk faipari speciális szakmunkást és egyéb szakmunkást, mint szerelő, építőipari, lakatos stb. — továbbá betanított munkások és segédmunkások.

A szakmunkások, betanított és segédmunkások arányszáma váltakozó és különböző az OEF iparon belül csaknem minden vállalatnál. A legutóbbi adatok szerint ez az arány főigazgatósági szinten általában: szakmunkás 16,4%, betanított 39,4%, segédmunkás 44,2%.

Az iparunkra is az a jellemző, hogy a feladatok, a termelési volumen, a termelési érték évről-évre nőtt és nő a fa sokoldalú felhasználásával. Ezt tükrözi a dolgozói létszám összetétele is, valamint az egyéb mutatók. Az OEF sokféle vállalatánál nehéz közös, természetes mértékegységeket találni, amely a szervezet fejlődésének dinamikáját is érzékelteti, azért a termelési érték alakulását hasonlíthatjuk össze a dolgozói létszám alakulásával. Az elmúlt 10 év alatt a dolgozói létszám 86%-kal emelkedett s ugyanezen idő alatt a termelési érték 200%-kal.

Az OEF iparán belül a szak- és egyéb munkások aránya nagyon eltérő. A fűrész- és lemeziparban a legalacsonyabb (15%) és a gyufaiparban a legmagasabb (47%). Jellemző még, hogy női szakmunkás csak a ládaiparban van a mi területünkön (9%). A segédmunkások száma szintén a ládaiparban a legnagyobb (60%).

Szakmunkások száma a fűrész- és lemeziparban

1960.	1961.	1962.	1963.
211 fő	376 fő	494 fő	575 fő

A termelékenységi mutatóból kiderül, hogy 1954. évhez viszonyítva — amikor rendkívül kedvező volt a termelékenység — néhány éven át a termelékenységi mutató romlott. Ez azonban fokozatosan emelkedett és 1963-ra ismét kedvező, mint 1954-ben.

A fűrész- és lemeziparban a szervezet hatékonyságát érzékelteti az 1 m³ gömbfa feldolgozási időszükséglete.

1 m³ hengeresfa feldolgozási időszükséglete

1954.	1958.	1960.	1963.
16,9 óra	18,1 óra	18,7 óra	19,1 óra

Az ipari vállalatok szervezeti összetételére jellemző a női foglalkoztatottság arányszáma. Különösen a gyufaiparban sok nőt alkalmaznak (63%). A fűrész- és lemezipari vállalatoknál az arányszám 30%, a ládaiparban 17%, a kocsiiparban 13%. Ezek a számok a szervezet jövőbeni fejlődése szempontjából jelentősek, mivel a nők foglalkoztatásával az előrelátható munkaerőgazdálkodási nehézségek viszonylag jól megoldhatók.

Alkalmazottak képzettség szerinti megoszlása (%)

	Fűrész- és lemez- ipar	Gyufa- ipar	Láda- ipar	Fűrész- és lemez- ipar	Gyufa- ipar	Láda- ipar
	F é r f i			N ő		
<i>Műszaki alkalmazottak</i>						
Műszaki egyetemet végzett	11,3	8,8	—	13,5	—	—
Egyéb egyetemek	3,0	2,9	1,9	—	—	50,0
Műsz. középisk. tanf.	7,7	5,9	14,8	13,5	20,0	—
Egyéb középisk. végzett	15,7	26,5	11,1	16,2	—	50,0
Nem műsz. alacsonyabb iskolák	62,3	55,9	72,2	56,8	80,0	—
<i>Adminisztratív dolgozók</i>						
Nem műsz. egyetemet, főiskolát	12,6	—	10,0	0,4	—	—
Műsz. középisk. technikum	0,7	14,3	5,0	—	—	—
Egyéb középisk. technikum	47,5	71,4	50,0	26,3	25,9	31,8
Egyéb alacsonyabb isk. ...	39,2	14,3	35,0	73,3	74,1	68,2

Az alkalmazotti dolgozók összetételét szakmai- és iskolai végzettség tekintetében a mutatószámok azt bizonyítják, hogy az OEF-iparban még sok az alacsony szakképzettségű és iskolázottságú dolgozó. A jövőben még nagyobb erőfeszítéseket kell tenni, hogy irányítói munkakörbe megfelelően képzett emberek kerüljenek, a bevált régi dolgozók pedig üzemi és levelezői oktatás keretében kapják meg azt a szükséges kiképzést, ami egy fejlettebb szervezetben, a termelés mai műszaki szintjén szükséges.

Az alkalmazottak és munkások viszonyzáma szerint a műszaki alkalmazot-

100 munkásra jutó alkalmazotti létszám

	<i>Műszaki</i>		
	1954.	1958.	1963.
Fűrész- és lemezipar	10,7	9,0	6,7
Gyufaipar	8,4	7,7	7,2
Ládaipar	9,3	8,0	4,2
<i>Adminisztratív</i>			
Fűrész- és lemezipar	12,1	8,3	7,7
Gyufaipar	8,2	6,5	5,6
Ládaipar	13,7	5,9	4,3

tak arányszáma legnagyobb a fűrész- és lemezipari vállalatokban, az adminisztratívoké pedig a ládaiparban. Ezek a számok fokozatos csökkenést mutatnak, tehát kedvezően alakulnak a szervezet jobb foglalkoztatása és a termelés gazdaságosága irányában.